

ACTES OBSCENS EN ESPAI PÚBLIC

Actes obscens en espai públic neix d'una idea de la direcció artística del Teatre Nacional de Catalunya, que em va encarregar per a la temporada 2016/2017 una obra inspirada en *Teorema* de Pier Paolo Pasolini. La meva intenció no ha estat fer-ne una reescriptura, ni proposar-ne una versió per al teatre —*Teorema* és en primer lloc un guió cinematogràfic, editat després en forma de novel·la—; sinó més aviat escriure un text original, que repregués alguns dels motius presents a l'obra de Pasolini. El primer de tots, el tema de la irrupció del messies en la història de la humanitat.

L'obra proposa una sèrie d'escenes inspirades en *Teorema* i d'altres inspirades en la tradició messiànica testamentària que Pasolini té ben present a l'hora d'escriure. Així doncs he barrejat la identitat dels personatges pasolinians amb la d'algunes de les figures que desenvolupen un paper fonamental en l'anunci i el testimoniatge de la vinguda del Crist entre els homes. Es tracta d'una operació de reactualització i al mateix temps d'humanització d'unes figures que, en la seva representació mítica, corren el risc de quedar reduïdes al pla literari, i així semblar llunyanes respecte a l'esperit de la nostra època. És en aquest sentit que es prossegueix l'operació pasoliniana de *Teorema*: reactualitzar un nucli mític i oferir-lo al lector contemporani a través d'una estètica i un llenguatge nous. Sovint amb implicacions dessacralitzadores i iròniques.

Tenint en compte que ja ha passat tanmateix mig segle des de l'escriptura de *Teorema*, m'ha semblat necessari buscar aquesta estètica i aquest llenguatge en una direcció diferent de la que va prendre Pasolini, anant a identificar quina estètica i quin llenguatge actualment mostrarien una relació de polèmica i de ruptura amb l'estètica i el llenguatge corrents; per adoptar, d'aquesta manera, la posició que va adoptar *Teorema* en el seu moment. La idea és doncs proposar-ne una «traducció per al teatre» que, encara que traeixi l'original, es proposi mantenir-ne intacte l'esperit. Què és en el fons una paràbola, si no la traducció en llenguatge d'un nucli mític, antic i universal, que es resisteix al llenguatge? El propòsit d'una paràbola és justament parlar a través d'un procés de metaforització a diferents nivells, en el qual com a mínim el pla literari i l'al·legòric han de resultar fàcilment comprensibles per al receptor; mentre que el pla moral pot funcionar com un dispositiu que posi en marxa la seva activitat intel·lectual.

A partir d'això, podem entendre la Serventa —que reprèn el personatge d'Emilia de *Teorema*— com la figura fonamental de l'espectacle: aparentment amb funcions secundàries d'ajudant, sense trobar-se ben bé mai en un primer pla, és ella qui prepara el sopar per a l'adveniment del messies i ajuda els altres personatges. La Serventa, exactament com a *Teorema*, representa aquells humils i pobres d'esperit de qui és, segons l'evangeli de Mateu, el regne dels cels; i això es manifestarà amb força al final de l'obra, en què resultarà evident la coincidència entre aquest personatge i la figura messiànica —que, precisament, ve al món «no pas a ser servit, sinó a servir» [*Mateu*, 20, 28].

De fet la irrupció de la figura messiànica en la història és sobretot la destrucció, violenta, d'un equilibri estructural; el qual és aquí l'equilibri formal de la representació teatral. El messies irromp en la història trencant-ne el curs. El temps messiànic és, igual que el temps teatral, un temps de recapitulació: el temps en què *s'acompleixen* els signes, materialment. En aquest sentit la Història i la història només poden quedar anul·lades: ens trobem davant d'una altra cosa, d'un temps «en suspens». Aquest ja era un tema fonamental a *Teorema*; i, a més a més de Pasolini, era òbviament un tema molt grat per a un altre marxista heterodox i religiós encara menys ortodox: Walter Benjamin. L'obertura final de la petita porta per on ha d'entrar el messies és una clara referència a les seves *Tesis de filosofia de la història*.

Voldria acabar amb unes paraules sobre el pròleg i l'epíleg del nostre espectacle, que sí que són un homenatge a l'estil de Pier Paolo Pasolini, i al seu gust per la reinvençió contínua del mite. D'aquesta manera es fa revifar aquell esperit del sagrat que es tendeix a perdre en la nostra societat secularitzada i capitalitzada. Però també pot ser llegit en aquest sentit el fet mateix de donar cos i veu a les figures de la tradició testamentària: es crea així un pont entre mite i realitat, entre universal i actual, que reforça la funció de la paràbola i alhora el valor de la proposta teatral.

Davide Carnevali